

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiakov ako celistvých osobností a uchovávanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historických skúseností či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je predovšetkým postupné poznávanie takých historických udalostí, javov a procesov v čase a priestore, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej i celosvetovej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti. Žiaci si prostredníctvom dejepisu postupne osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania, lebo chápanie, vnímanie a porozumenie historických procesov predstavuje jeden zo základných predpokladov komplexného poznávania ľudskej spoločnosti. V procese výučby dejepisu na základnej škole sa kladie osobitný dôraz na dejiny 19. a 20. storočia preto, lebo v nich môžeme nájsť z väčšej časti korene súčasných spoločenských javov i problémov. Dejepis vedie žiakov k vzťahu k vlastnej minulosti cez prizmu prítomnosti ako súčasti rozvíjania, korigovania, kultivovania a zachovávaní ich historického vedomia, v ktorom rezonuje i vzťah k minulosti iných národov a etník. Rovnako tak k pochopeniu a rešpektovaniu kultúrnych a iných odlišností ľudí, rôznych diverzifikovaných skupín a spoločenských skupín. Má tiež prispievať k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Dejepis pripisuje dôležitosť aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- nadobudnú spôsobilosť orientovať sa v historickom čase,
- nadobudnú spôsobilosť orientovať sa v historickom priestore,
- naučia sa čítať a používať dejepisnú mapu,
- získajú základné vedomosti a spôsobilosti z oblasti vybraných historických udalostí, javov, procesov z národných a svetových dejín,
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť príčiny, priebeh a dôsledky historických udalostí,
- získajú schopnosti poznávať históriu na základe analýzy primeraných školských historických písomných, obrazových, hmotných a grafických prameňov a sú schopní týmto prameňom klásť primerane adekvátne otázky,
- rozvinú si komplex kompetencií – spôsobilostí, schopností rozvíjať a kultivovať kultúrny dialóg a otvorenú diskusiu ako základný princíp fungovania histórie i školského dejepisu v demokratickej spoločnosti.

- osvoja si postupne spôsobilosť historickej kultúry ako schopnosti orientovať sa v mnohosti kultúrnych situácií, v ktorých sa stretávame s históriou.

Základné predmetové kompetencie (spôsobilosti)

Žiaci si kladú otázky a použijú ich na osvojovanie daných významov, ktoré súvisia s riešením základných operácií: s historickým časom

- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky,
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti synchrónne,
- rozpoznať postupne nerovnomernosť historického vývoja,
- využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti. s historickým priestorom
- rozlišovať miestny, regionálny, národný, globálny historický priestor,
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti v historickom priestore,
 - rozpoznať podmienenosť medzi historickým priestorom a spôsobom života a obživy človeka, spoločnosti. s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a ich hodnotiacim posudzovaním
- vymedziť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces, osobnosť,
 - popísať jednotlivé historické udalosti, javy, procesy, osobnosti na základe určujúcich znakov,
- rekonštruovať konanie a postoje ľudí v minulosti,
- skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho,
- určiť príčiny jednotlivých historických udalostí, javov, procesov,
- vymedziť dôsledky jednotlivých historických udalostí, javov, procesov,
- rozpoznať charakteristické znaky jednotlivých historických období,
- rozpoznať základné faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj. Žiaci aplikujú svoje otázky v nových situáciách, v skúmateľských postojoch a pracovných postupoch pri vyšetrovaní, pátraní v školských historických písomných, obrazových, grafických a hmotných prameňoch – stopách po minulosti
- pri vymedzovaní predmetu skúmania, napríklad písomného úryvku z prameňa, mapy, grafu, diagramu,
- pri vytvorení plánu skúmania, napríklad fotografie, historického obrazu,

- pri komunikácii v tíme o výsledkoch skúmania, napríklad pästného klinu, nástroja pomocou zmyslov, v múzeu, archíve,
- pri vytvorení záznamu zo skúmania, napríklad o ľuďoch, predmetoch a veciach na karikatúre, verbálneho textu. pri vyhľadávaní relevantných informácií
- z rôznych zdrojov–textov verbálnych, obrazových, grafických, i z textov kombinovaných,
- z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, z webových stránok,
- z populárno-vedeckej literatúry a historickej beletrie. pri využívaní týchto informácií a verifikovaní ich hodnoty
- vyberaní informácií, napríklad z úryvku písomného prameňa, z učebnice, z internetu,
- organizovaní informácií, napríklad prostredníctvom poznámok, kľúčových pojmov, pamäťových máp, obrazového materiálu,
- porovnávaní informácií, napríklad podobnosti a odlišnosti, porovnať staré a nové, čo sa zmenilo a čo sa nezmenilo,
- rozlišovaní a triedení informácií, napríklad rozlíšiť fakt, fikciu prostredníctvom karikatúry, legendy, povesti, spomienky,
- zaraďovaní informácií, napríklad na časovú priamku historické udalosti, do tabuľky, grafu, diagramu,
- kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií, napríklad zhodnotením viacerých webových stránok na jednu tému. pri štruktúrovaní výsledkov, výstupov a potvrdení vybraného postupu
- zoradení výsledkov, napríklad na časovú priamku, do Vennovho diagramu, do tabuľky, do schém, rozpoznaní podstatného od nepodstatného, napríklad určovaním kľúčových pojmov, postupným vymedzovaním, historických pojmov v texte, zostavovaním pojmov do pamäťovej mapy,
- integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca, napríklad prostredníctvom chronologickej tabuľky,
- vyhodnocovaní správnosti postupu, napríklad overovaním historických faktov,
- tvorbe súboru vlastných prác, produktov (portfólio), napríklad obrazového materiálu, plagátu, letáku, nákresu, kresby.

Predmet DEJEPIS pre 5. ročník

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Sú v súlade s cieľmi a obsahovým a výkonovým štandardom vzdelávacieho štandardu pre vyučovací predmet Dejepis, schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0.

Rozsah vyučovania predmetu:

1 VH týždenne – 33 VH za školský rok

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť.....33VH

Tematické celky:

1. Od blízkeho k vzdialenému..... 9 VH
2. Človek v premenách priestoru a času..... 13 VH
3. Človek a komunikácia 21 VH
4. Opakovanie 2 VH

Použité prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, Enviromentálna výchova, Mediálna výchova, Multikultúrna výchova, Ochrana života a zdravia, Finančná gramotnosť

Predmet DEJEPIS pre 6. ročník

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre vyučovací predmet Dejepis schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0.

Rozsah vyučovania predmetu:

Človek a spoločnosť

2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne

Tematické celky:

1. Obrazy pravekej spoločnosti.....9 hodín

2. Obrazy starovekej spoločnosti (Staroveký Rím).....32 hodín
3. Obrazy stredovekého sveta (Kultúra, veda a umenie v stredoveku).....25 hodín

Použité prierezové témy:

Environmentálna výchova
 Mediálna výchova
 Multikultúrna výchova
 Ochrana života a zdravia
 Osobnostný a sociálny rozvoj
 Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Predmet DEJEPIS pre 7. ročník

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre vyučovací predmet Dejepis schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0.

Rozsah vyučovania predmetu: 1 VH týždenne, 33 VH ročne

Tematické celky:

1. Predkovia Slovákov v Karpatskej kotline.....8 hodín

Slovania

Samova ríša

Veľká Morava

Byzantská misia a kultúrny prínos Veľkej Moravy

Opakovanie tematického celku

2. Slováci v Uhorskom kráľovstve.....10 hodín

Kráľovstvo svätého Štefana a Nitrianske údelné vojvodstvo

Ústupčivý panovník

Tatársky vpád

Pán Váhu a Tatier

Zlatá baňa Uhorska - banské mestá

Prvý cisár na uhorskom tróne

Kráľ s havranom v erbe

Opakovanie tematického celku

3. Obrazy novovekého sveta.....8 hodín

Humanizmus a renesancia

Zámorské objavy

Kolonializmus a kolónie

Reformácia

Katolícka reforma

Svetové hospodárstvo a nové usporiadanie štátov

Opakovanie tematického celku

4. Habsburská monarchia na prahu novoveku.....7 hodín

Moháčska katastrofa

Turci a povstania uhorskej šľachty

Šírenie reformácie v Uhorsku

Bratislava - hlavné mesto Uhorska

Opakovanie tematického celku

Použité prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, Multikultúrna výchova, Mediálna výchova, Ochrana života a zdravia. Medzipredmetové vzťahy: slovenský jazyk a literatúra, anglický jazyk, Informatika, Geografia, Etická výchova, Občianska náuka, Biológia.

Predmet DEJEPIS pre 8. ročník

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Sú v súlade s cieľmi a obsahovým a výkonovým štandardom vzdelávacieho štandardu pre vyučovací predmet Dejepis, schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0.

Rozsah vyučovania predmetu:

1 VH týždenne - 33 VH za školský rok

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Tematické celky:

1. Zrod modernej doby 19 VH

Vek rozumu – osvietenstvo
Veľká francúzska revolúcia
Francúzsko cisárstvom
Sláva a pád Napoleona
Viedenský kongres
Cárske Rusko
Vo víre revolúcií a nacionalizmu 1830 a 1848/1849
Zjednotenie Talianska
Zjednotenie Nemecka
Americká revolúcia
Priemyselná revolúcia
Kultúra a umenie

2. Moderný slovenský národ 14 VH

Slovenské národné hnutie
Anton Bernolák
Slovanská vzájomnosť
Štúrovska generácia
Revolučné Uhorsko
Memorandum slovenského národa
Matica slovenská
Rakúsko – maďarské vyrovnanie
Slováci v Uhorsku
Slovensko-česká spolupráca
Slovenské vyst'ahovalectvo

Projekty: Osvietenstvo

Priemyselná revolúcia
Kultúra a umenie na prelome storočí
Slovenské národné obrozenie

Použitá prierezová téma:

Environmentálna výchova
Mediálna výchova
Multikultúrna výchova
Ochrana života a zdravia
Osobnostný a sociálny rozvoj

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Učebné osnovy sú v súlade s cieľmi a obsahovým a výkonovým štandardom vzdelávacieho štandardu pre vyučovací predmet Dejepis, schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0.

Rozsah vyučovania predmetu:

2 VH týždenne = 66 VH za školský rok

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Tematické celky:

1. Obrazy prvej svetovej vojny - 10 VH

Dohoda a Trojspolok

Osudné výstrely zo Sarajeva

Zákopová vojna na Západe

Pohyblivá vojna na Východe

Prvá svetová vojna a jej dôsledky

Parížska mierová konferencia

Svetová vojna a Slováci

Slovenský a český zahraničný odboj

Oslobodené Slovensko

2. Európa v medzivojnovom období - 8 VH

Nové štáty na mape Európy

Ako sa Lenin dostal k moci - komunizmus

Mussolini a jeho čiernoodenci - fašizmus

Hitlerova diktatúra v Nemecku - nacizmus

Míľniky vedy a techniky

Zlaté dvadsiate roky?

Nové cesty umenia a architektúry

3. Československo v medzivojnovom období (1918 - 1939) - 11 VH

Slovensko vstupuje do česko-slovenského štátu

Bratislava - hlavné mesto Slovenska

Slovensko hľadá svoju cestu

Zápas o každodenný chlieb

Nepoznaná sloboda

Škola - základ života

Spoluobčania či protivníci?

Kultúrny rozlet Slovenska

Mračná nad Československom

Rozbitie Česko-slovenskej republiky

4. Obrazy druhej svetovej vojny - 6 VH

Európa - obeť diktátorov

Život v okupovanej Európe

Veľmoci proti Hitlerovi

Porážka Nemecka a jeho spojencov

Holokaust

5. Slovenský štát (1939 - 1945) - 7 VH

Vznik nového štátu

Nový štát na mape Európy

Život v Slovenskom štáte

Aký bol Slovenský štát?

Slovenské národné povstanie

6. Rozdelený svet - 10 VH

Rozdelenie Európy

Pod Stalinovým tieňom

Na západ od „železnej opony“

Na východ od „železnej opony“

Koniec kolonializmu

Rovnováha strachu

Svetlá a tieň civilizácie

Umenie „salónov a ulíc“

Koniec nehybnosti

7. Československo za železnou oponou - 8 VH

Návrat Slovenska do obnovenej ČSR

Sovietizácia Československa

Dve tváre komunistického totalitizmu na Slovensku

Neúspešný pokus o reformu

Umŕtvená spoločnosť

Slovenská kultúra v podmienkach totality

8. Slovensko po roku 1989 - 6 VH

Prevratný rok 1989

Na ceste k Európskej únii

Na ceste k demokracii a samostatnosti

Vstup Slovenska do EÚ a NATO

Použité prierezové témy:

Dopravná výchova

Environmentálna výchova

Mediálna výchova

Multikultúrna výchova

Ochrana života a zdravia

Osobnostný a sociálny rozvoj

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra

Tvorba projektu a prezentácia zručností

Výchova k manželstvu a rodičovstvu